

พระธรรมวชิรบัณฑิต, ศ.ด

ตำแหน่ง

- 2561 - ปัจจุบัน อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 2549-2561 รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2 ว)
- 2541 - 2549 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2 ว)
- 2540 ผู้อำนวยการกองวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การศึกษา

- 2537 Ph.D. (Pali & Buddhist Studies), *BHU, India*
- 2534 พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา), *มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*
- 2531 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (มัธยมศึกษา), *มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช*
- 2528 เปรียญธรรม 9 ประโยค *สำนักเรียนวัดปากน้ำ กรุงเทพฯ*

ตัวอย่างผลงานวิชาการ

หลักคิดทางปรัชญาบนฐานพุทธธรรม

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์

อธิการบดี มจร

อภิปราย ตอน ๑

โลกและ
ปรากฏการณ์

-คืออะไร ?

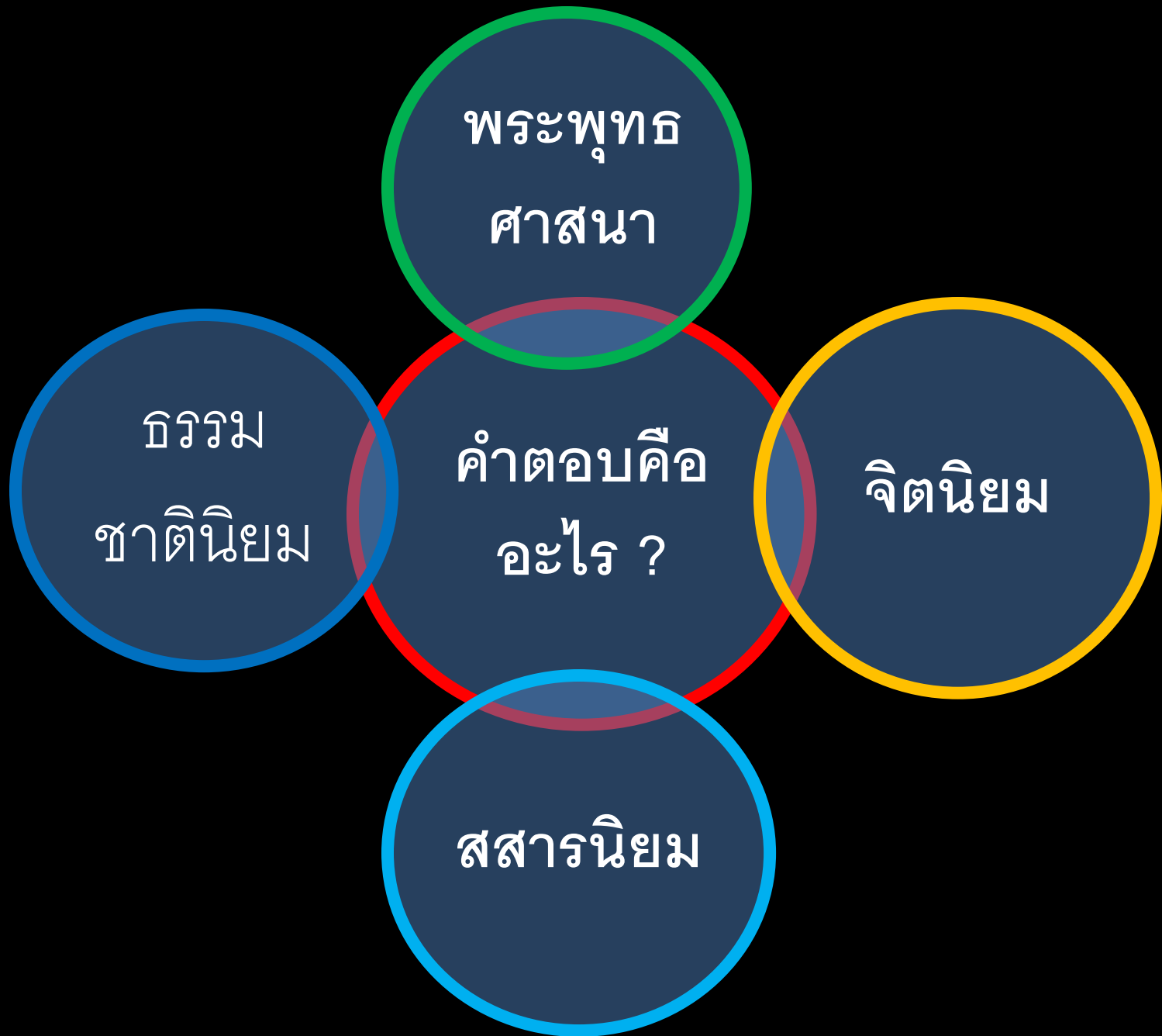
(ธาตุแท้/แก่น/องค์ประกอบ)

-เป็นอย่างไร ?

(ธรรมชาติ/ลักษณะ)

-เป็นไปอย่างไร ?

(เกิดขึ้น/ตั้งอยู่/ดับไป)

ทุกขณะ
ไม่คงตัว

ไตรลักษณ์

อนิจจะ
ไม่คงที่

อนัตตา
ไม่เป็นตัว

ก. อิมสมิ สติ, อิทั โหติ

เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี

อิมสฺสุปฺปาทา, อิทั อฺอุปฺชฺชติ

เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น

ข. อิมสมิ อสติ, อิทั น โหติ

เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ก็ไม่มี

อิมสฺส นิโรธา, อิทั นิรุชฺฌติ

เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้ก็ดับ

โลกและปรากฏการณ์
คืออะไร ? เป็นอย่างไร ?
และเป็นไปอย่างไร ?

โลกและปรากฏการณ์
คืออะไร ? เป็นอย่างไร ?
และเป็นไปอย่างไร ?

พระพุทธ
ศาสนา

ธรรม
ชาตินิยม

คำตอบ
คืออะไร ?

จิตนิยม

สสาร
นิยม

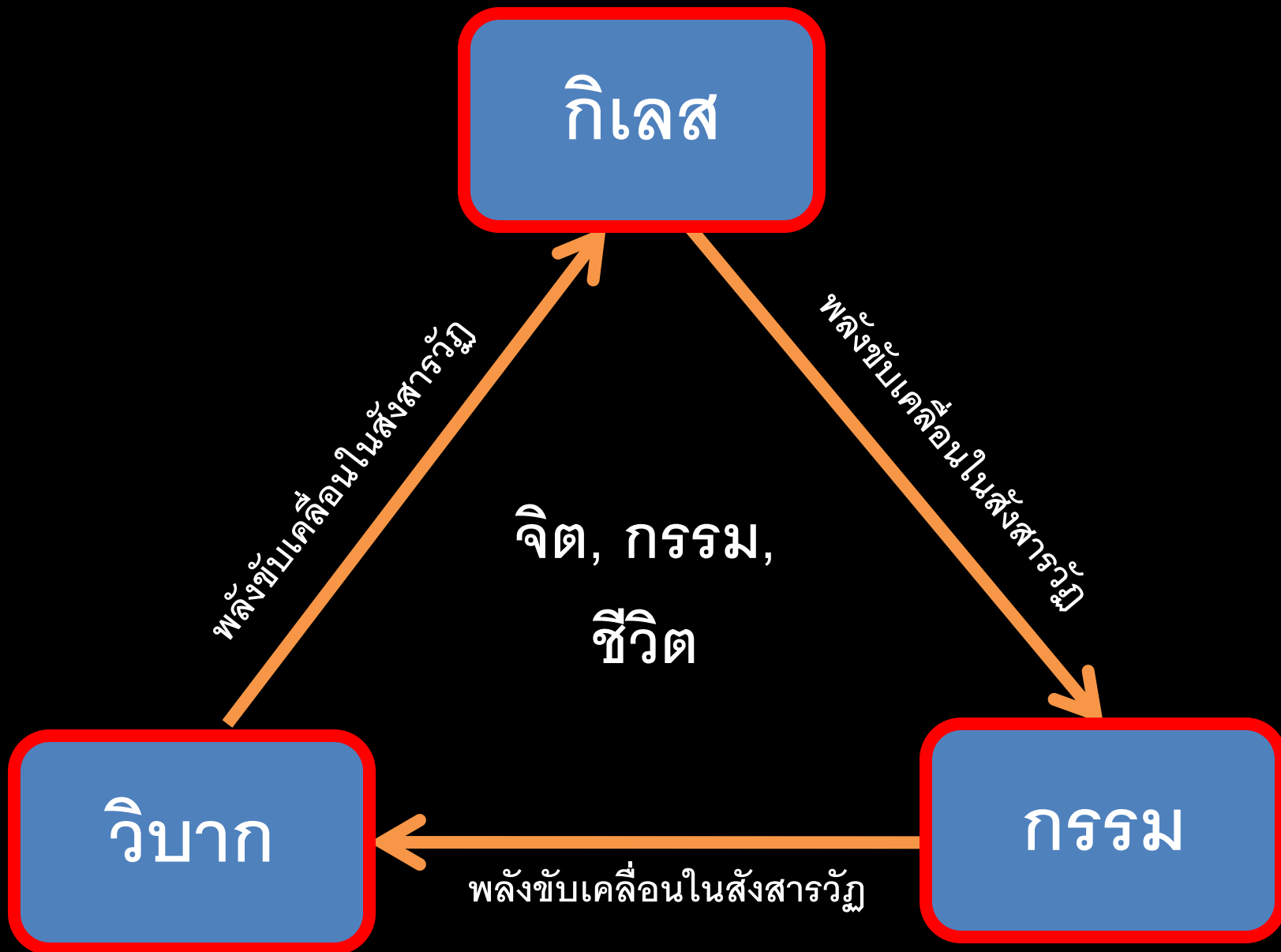
โลกและปรากฏการณ์
คืออะไร ? เป็นอย่างไร ?
และเป็นไปอย่างไร ?

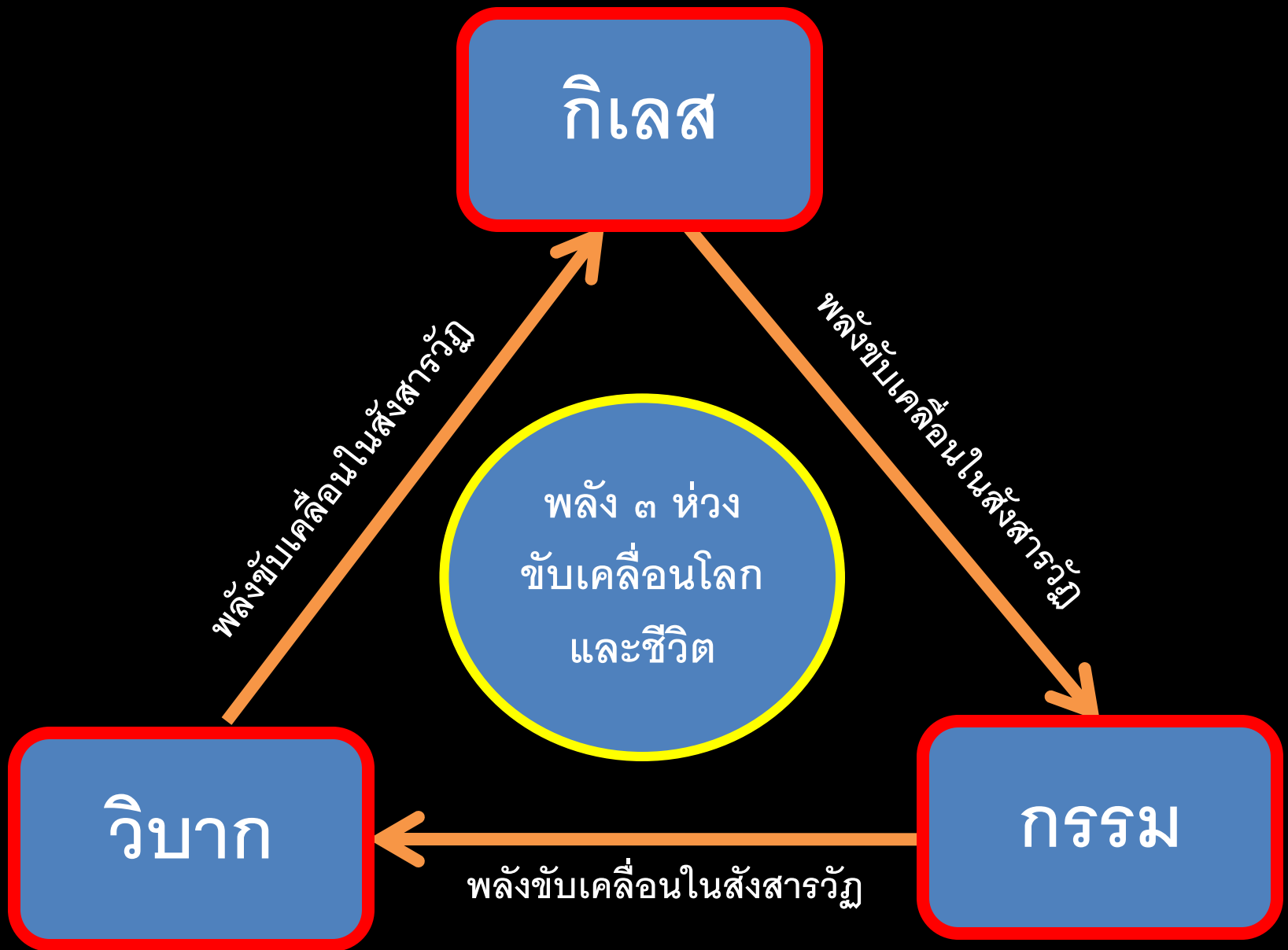
โลกและปรากฏการณ์
คืออะไร ? เป็นอย่างไร ?
และเป็นไปอย่างไร ?

อภิปราย ตอน ๒

โลกและ
ปรากฏการณ์

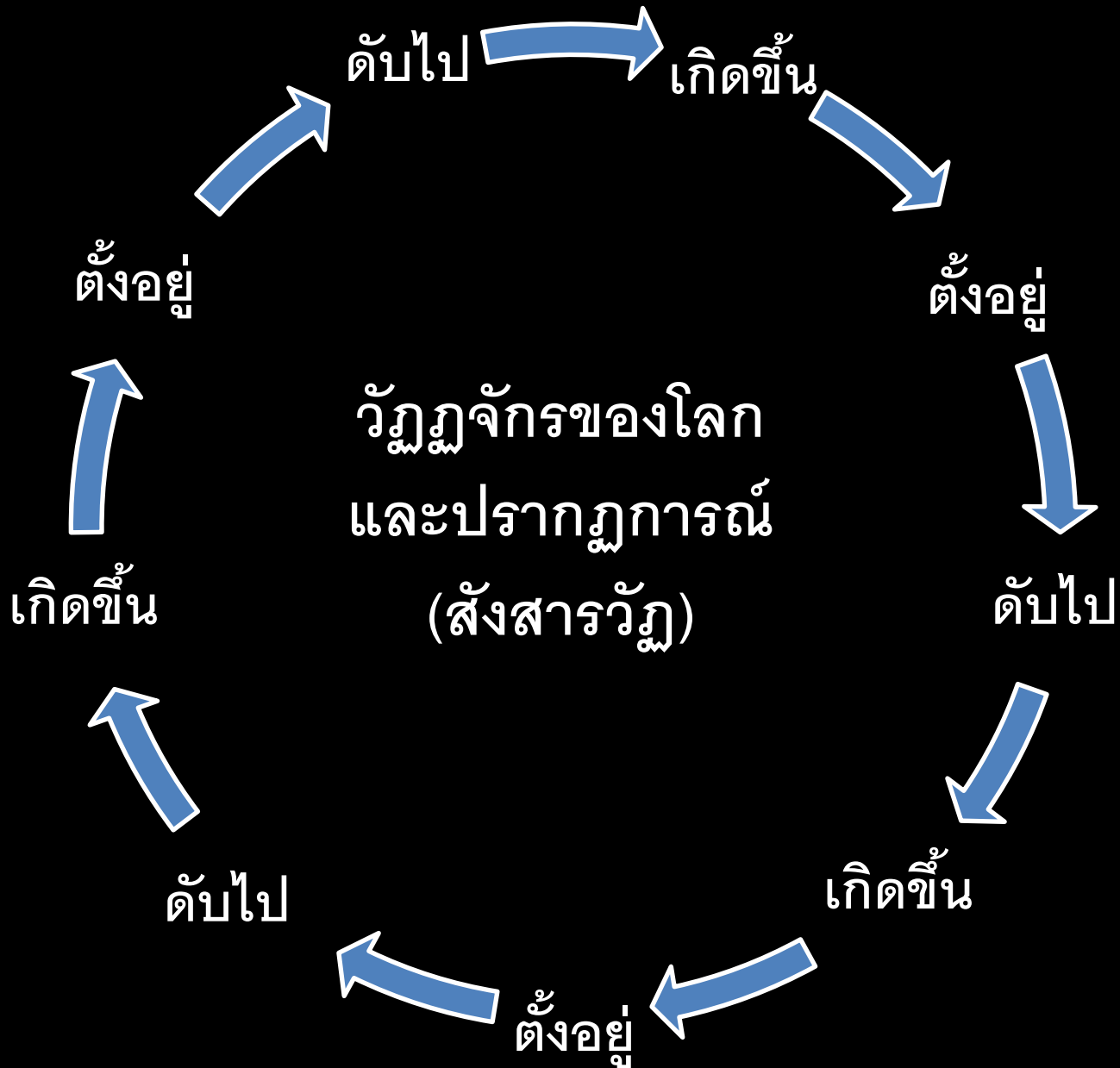
- อะไร เป็นพลังขับเคลื่อน ?
(ระบบ/กลไก/การทำงาน)
- เบื้องต้น ท่ามกลาง และ
ที่สุดอยู่ตรงไหน ?
(จุดกำเนิด/จุดสิ้นสุด)

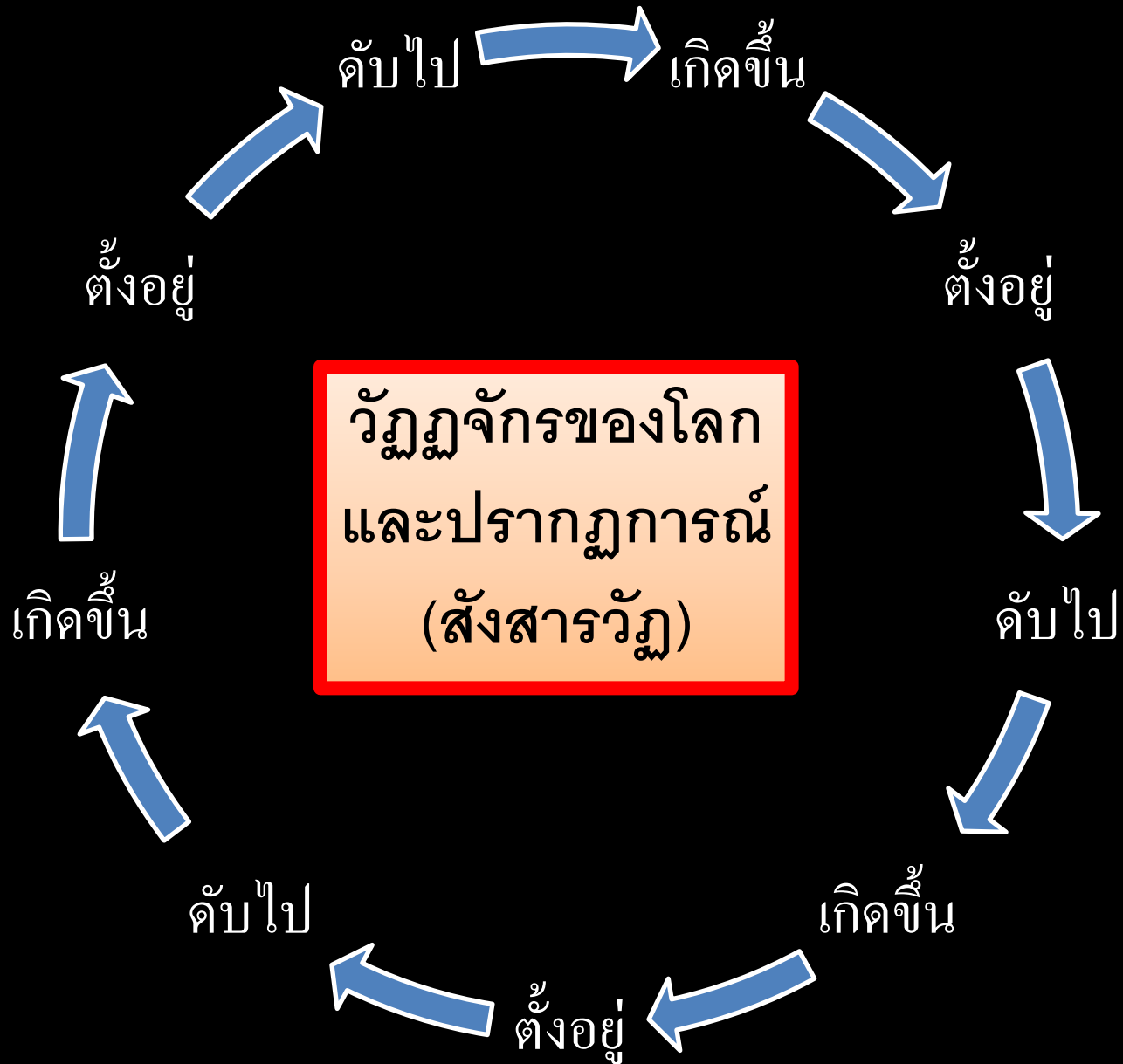

-อะไร คือพลังขับเคลื่อน ?
-อะไร คือเบื้องต้น
ท่ามกลาง และที่สุด ?

พระพุทธ
ศาสนา

-อะไร คือพลังขับเคลื่อน ?
-อะไร คือเบื้องต้น
ท่ามกลาง และที่สุด ?

นวนิยาย

คำตอบคือ
อะไร ?

อันตนิยม

-อะไร คือพลังขับเคลื่อน ?
-อะไร คือเบื้องต้น
ท่ามกลาง และที่สุด ?

จักรกล
นิยม

-อะไร คือพลังขับเคลื่อน ?
-อะไร คือเบื้องต้น
ท่ามกลาง และที่สุด ?

มนุษย์กับการ
รับรู้เสวยโลก
ภายนอกตัว

ญาณวิทยา

- ความรู้ คืออะไร ?
- ความรู้เกิดจากที่ไหน ?
- เรารู้สิ่งทั้งหลายได้อย่างไร ?
- อะไร คือเกณฑ์ตัดสินสิ่งที่
รู้ว่า “จริง” หรือ “ไม่จริง” ?

คำถามเบื้องต้นเกี่ยวกับการความรู้

- อะไร คือ ความรู้ ? อะไร คือ ปัญญา ?
- ความรู้/ปัญญาอยู่ที่ไหน ? ในตัวคนหรือนอกตัวคน ?
- มีอยู่แล้วรูปแล้ว หรือต้องสร้างขึ้นมา ?
- ความรู้/ปัญญาอยู่ในตัวคนได้อย่างไร ?
- การเรียนรู้ ความรู้ และปัญญาสัมพันธ์กันอย่างไร ?

- ข้อมูล
- ความจำ
- ความเข้าใจ
- สังเคราะห์
- วิเคราะห์

โยนิโสมนสิการ
๑๐ แบบ

Wisdom
ปัญญา

knowledge
ความรู้

Imagination
จินตนาการ

Intuition
อชฌัตติกญาณ

ข้อมูล

Wisdom

จิต-ปัญญา

- ตา+รูป
- หู+เสียง
- จมูก+กลิ่น
- ลิ้น+รส
- กาย+สิ่งสัมผัส
- ใจ+สิ่งที่คิด

ผล

- จักขุวิญญาณ
- โสตวิญญาณ
- ฆานวิญญาณ
- ชีวหาวิญญาณ
- กายวิญญาณ
- มโนวิญญาณ

Knowledge
ความรู้

ข้อมูล

Wisdom

จิต-ปัญญา

ข้อมูล-Data

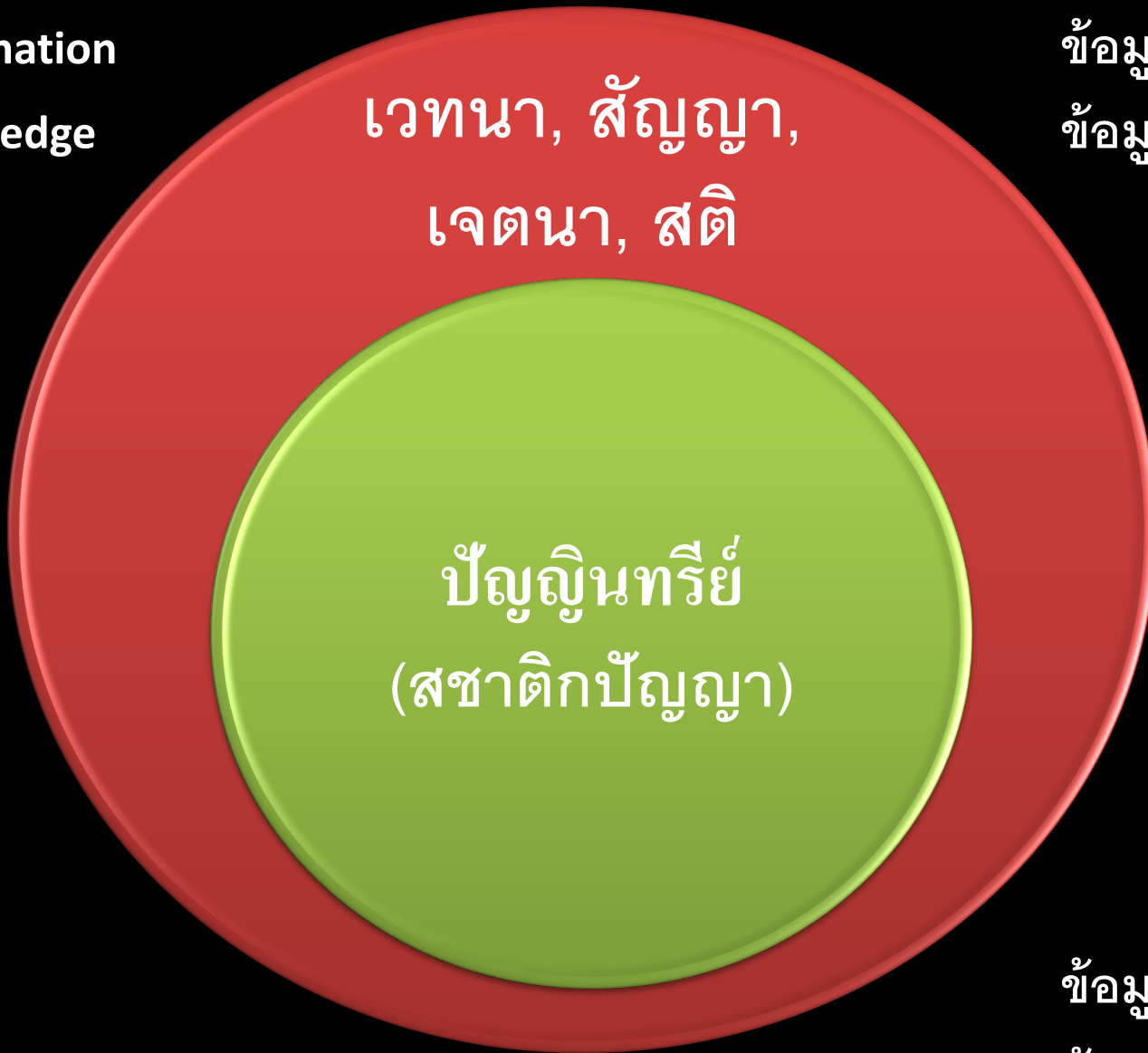
ข้อมูล-Information

ข้อมูล-Knowledge

ข้อมูล-Data

ข้อมูล-Information

ข้อมูล-Knowledge

เวทนา, สัญญา,
เจตนา, สติ

ปัญญาธิรีย
(สชาติกปัญญา)

ข้อมูล-Data

ข้อมูล-Information

ข้อมูล-Knowledge

ข้อมูล-Data

ข้อมูล-Information

ข้อมูล-Knowledge

ข้อมูล-Data

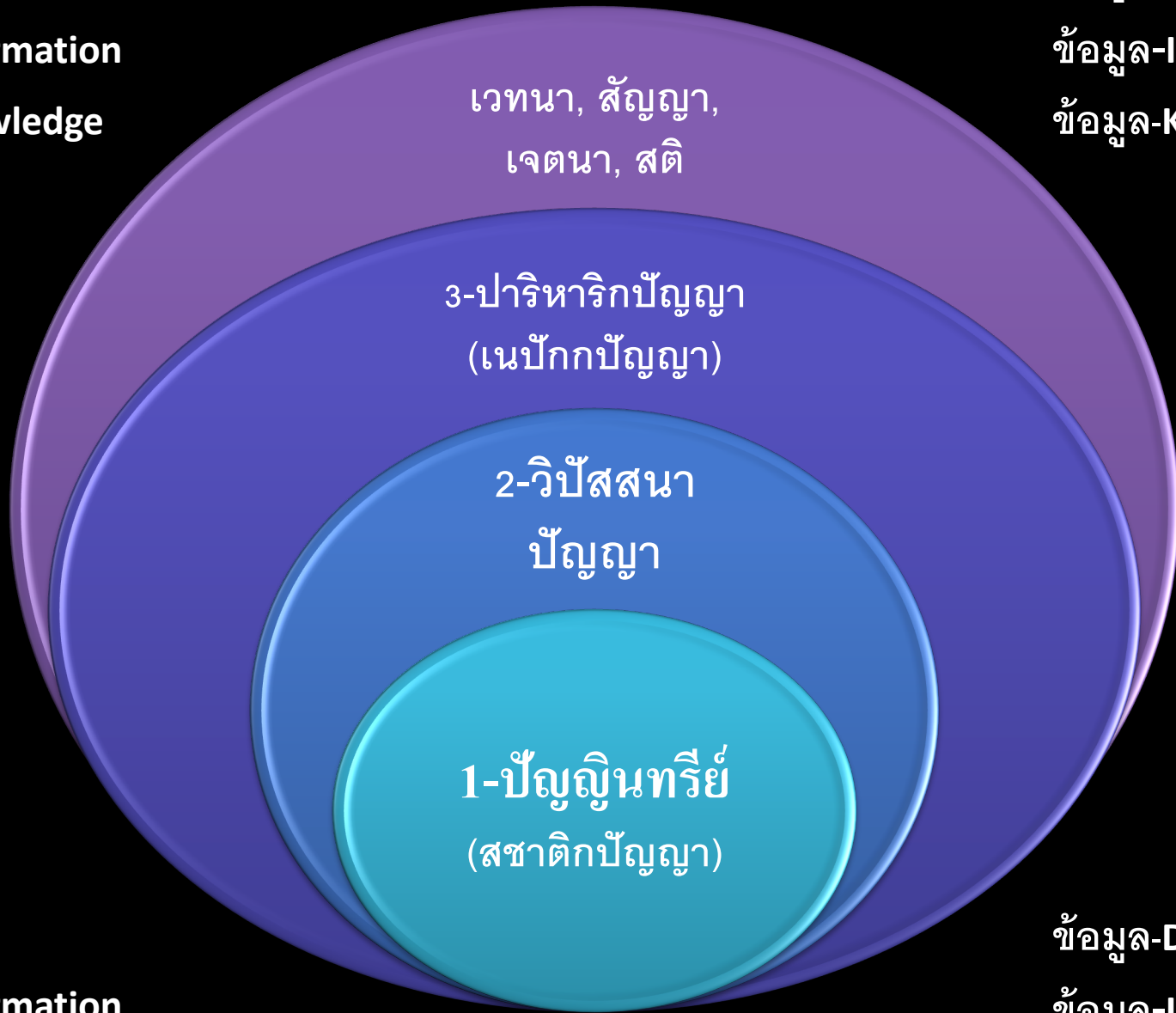
ข้อมูล-Information

ข้อมูล-Knowledge

ข้อมูล-Data

ข้อมูล-Information

ข้อมูล-Knowledge

ข้อมูล-Data

ข้อมูล-Information

ข้อมูล-Knowledge

ข้อมูล-Data

ข้อมูล-Information

ข้อมูล-Knowledge

ความรู้แท้หรือไม่แท้ ?

- ตา + รูป
- หู + เสียง
- จมูก+กลิ่น
- ลิ้น + รส
- กาย+โณฏฐัพพะ
- ใจ+ธัมมารมณ

ตัณหา
อุปาทาน
นันทิ อรติ
อโยนิโสมนสิการ

ไม่แท้

- จักขุวิญญาณ
- โสตวิญญาณ
- ฆานวิญญาณ
- ชีวหาวิญญาณ
- กายวิญญาณ
- มโนวิญญาณ

ไม่แท้

ความรู้แท้หรือไม่แท้ ?

- ตา + รูป
- หู + เสียง
- จมูก+กลิ่น
- ลิ้น + รส
- กาย+โผฏฐัพพะ
- ใจ+ธัมมารมณ์

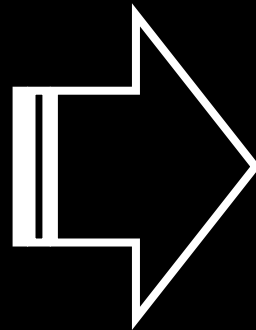
โยนิโสมนสิการ
คิดใคร่ครวญ
โดยถ้วนถี่

- จักขุวิญญาณ
- โสตวิญญาณ
- ฆานวิญญาณ
- ชีวหาวิญญาณ
- กายวิญญาณ
- มโนวิญญาณ

แท้

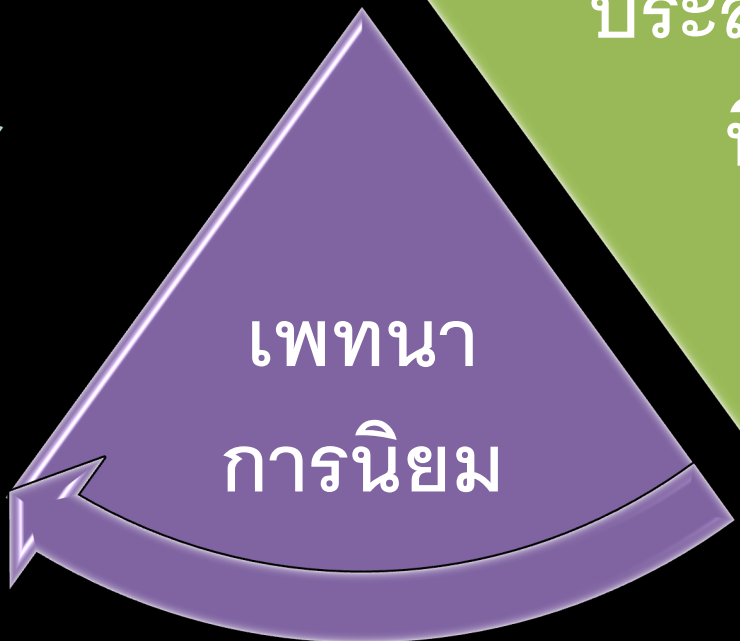
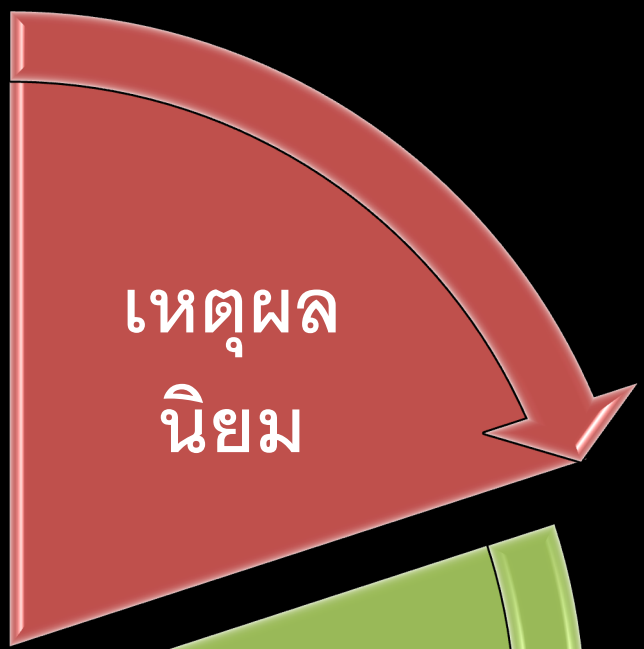
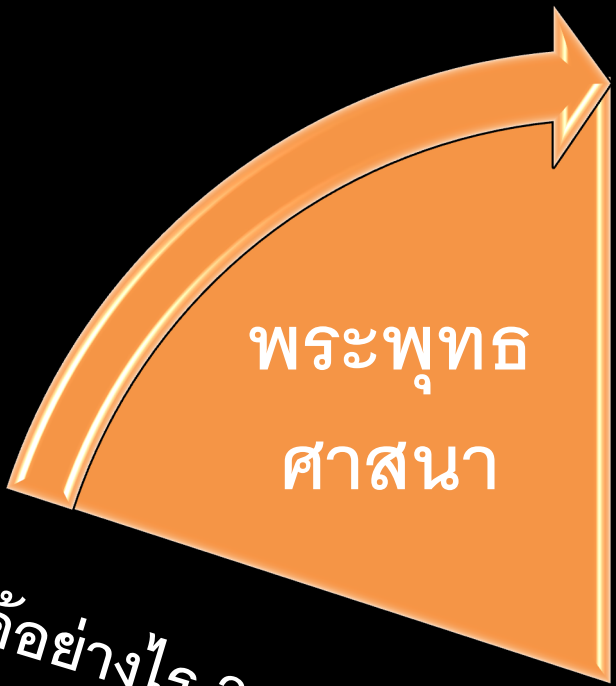
แท้

ตรรกศาสตร์
เชิงพุทธ

เครื่องมือ คือ
ปฏิเสธสมุปบาทหรือ
กฎอทิทัปปัจจยตา และ
กฎแห่งกรรม ใช้
กระบวนการ Cause
and Effect

ความรู้ คืออะไร ?
อยู่ที่ไหน ? เกิดขึ้นได้อย่างไร ?
อะไร คือเกณฑ์ตัดสิน ?

จริยศาสตร์

มนุษย์กับความดี/
ความชั่ว

- อะไรคือดี/ชั่ว ?
- อะไรคือเกณฑ์ตัดสินดี/ชั่ว
- ชีวิตควรให้เป็นอย่างไร ?
(เป้าหมาย/อุดมคติ)
- ชีวิตควรเป็นอยู่อย่างไร ?

- “ความดีทางกาย” เรียกว่า กายสุจริต
- “ความดีทางวาจา” เรียกว่า วาจาสุจริต
- “ความดีทางใจ” เรียกว่า มโนสุจริต

หมายถึง
“กรรมดี”และ
“กรรมชั่ว”

“ความดี” และ “ความชั่ว”
ตามหลักพระพุทธศาสนา

“ควร-ไม่ควร, ดี-ชั่ว, ถูก-ผิด”

คืออะไร ? ใช้อะไรเป็นเกณฑ์ตัดสิน ?

เกณฑ์หลัก: เป็นอโลภมูลหรือโลภมูล, เป็นอโทสมมูลหรือโทสมมูล,
เป็นอโมหมูลหรือโมหมูล,
เป็นอโรคยะหรือโรคยะ, เป็นอนวัชชะหรือวัชชะ,
เป็นอโกศลสัมภุตหรือโกศลสัมภุต, เป็นทุกขวิปากหรือสุขวิปาก

เกณฑ์ร่วม: ชัดหรือไม่ชัดกับมโนธรรม, วิญญูชนยอมรับหรือไม่,
เบียดเบียนตนเองหรือไม่, เบียดเบียนผู้อื่นหรือไม่
ท้ายที่สุด “สุขหรือทุกข์, คุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร”

ใช้ลักษณะตัดสินธรรมวินัย

- เป็นไปเพื่อวิราคะหรือราคะ
- เป็นไปเพื่อวิสังโยคหรือสังโยค
- เป็นไปเพื่ออปจยะหรือปจยะ
- เป็นไปเพื่ออัปปิจจตาหรือมहिจจตา
- เป็นไปเพื่อสันตภูฏีหรืออสันตภูฏี
- เป็นไปเพื่อปวิเวกหรือคณสังสัคคะ
- เป็นไปเพื่อวิริยารัมภะหรือกุกุสีตะ
- เป็นไปเพื่อสุภรตาหรือทุพภรตา

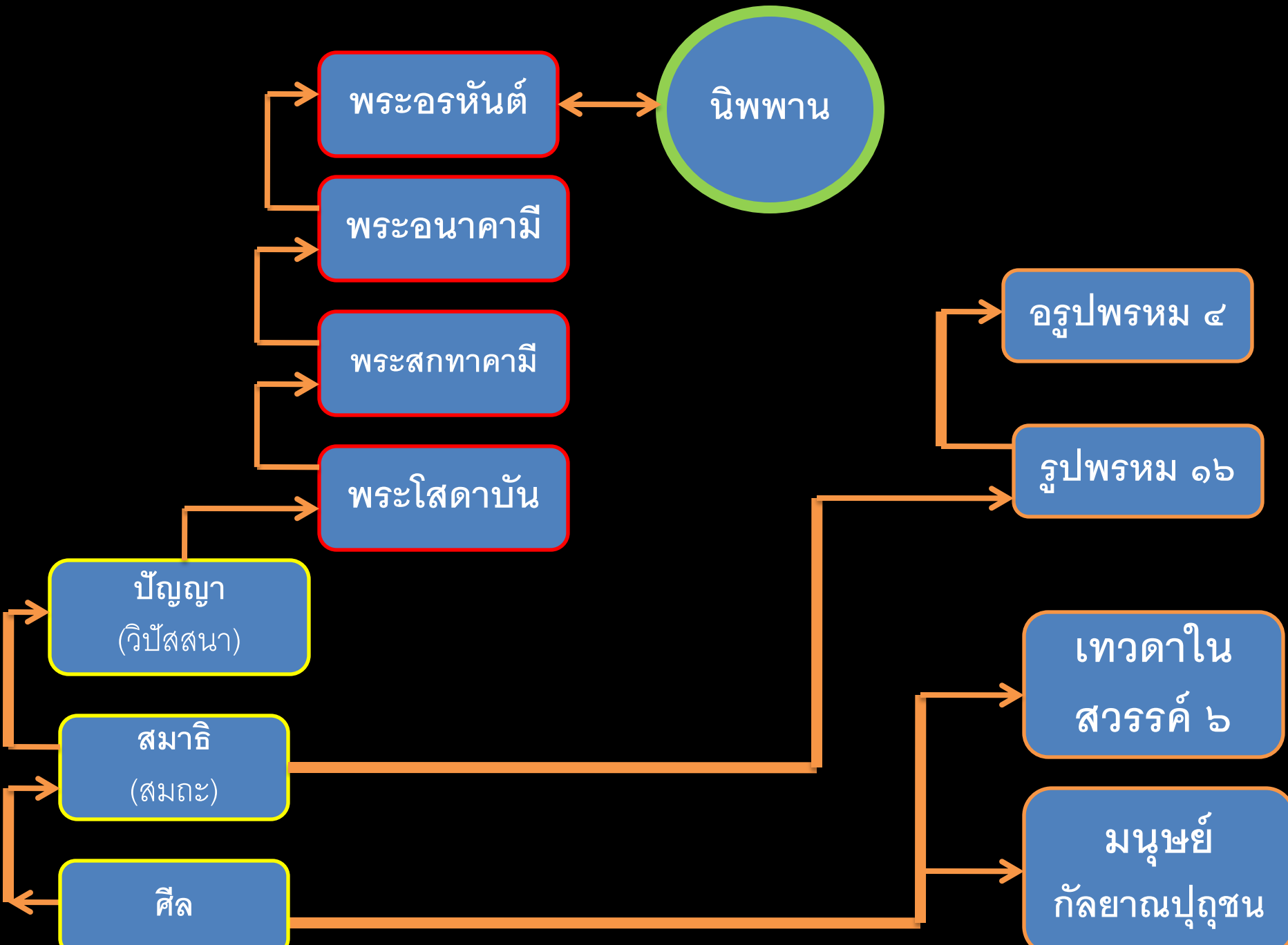
โลกียะ:

- สுகติ
- สวรรค์
- โภคทรัพย์
- สามิสสุข
- สงบ

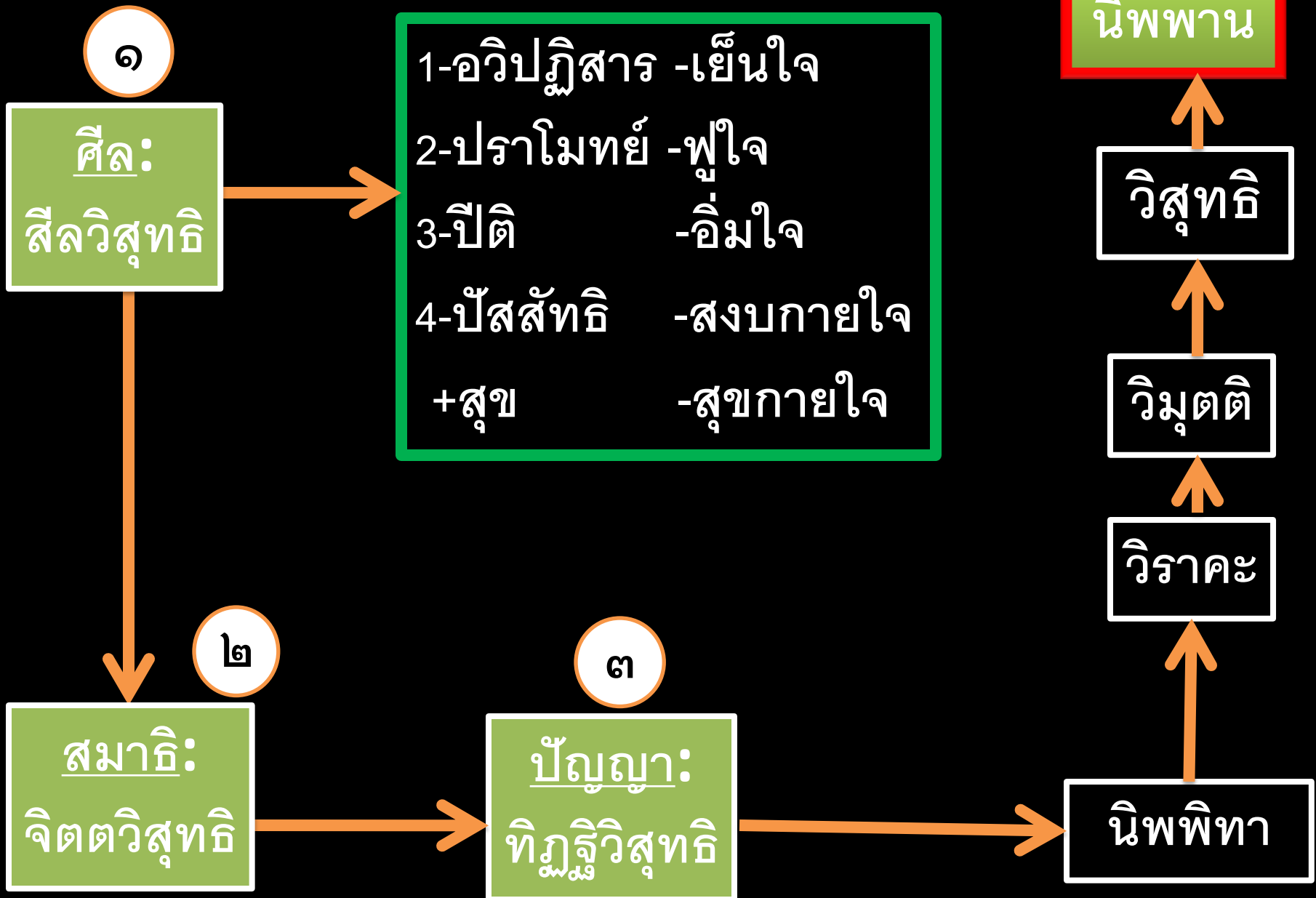
ปฏิบัติธรรม
๒ ระดับ

โลกุตตระ:

- นิรามิสสุข
- วิชชา วิมุตติ
- วิสุทธิ สันติ
- มรรค ผล
- นิพพาน

“เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บทเรียนปรัชญา มจร ครั้งที่ ๑ : สอนปรัชญาอย่างไรให้เข้าถึงสาระ”

“เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บทเรียนปรัชญา มจร ครั้งที่ ๑ : สอนปรัชญาอย่างไรให้เข้าถึงสาระ”

ศีล สมาธิ
ปัญญา

ทาน
ศีล ภาวนา

- ละทุจจริต ๓
- ทำสุจจริต ๓

หลักการ:
ละชั่ว ทำดี
ทำจิตใจให้ผ่องใส

พุทธจริยศาสตร์
Buddhist Ethics

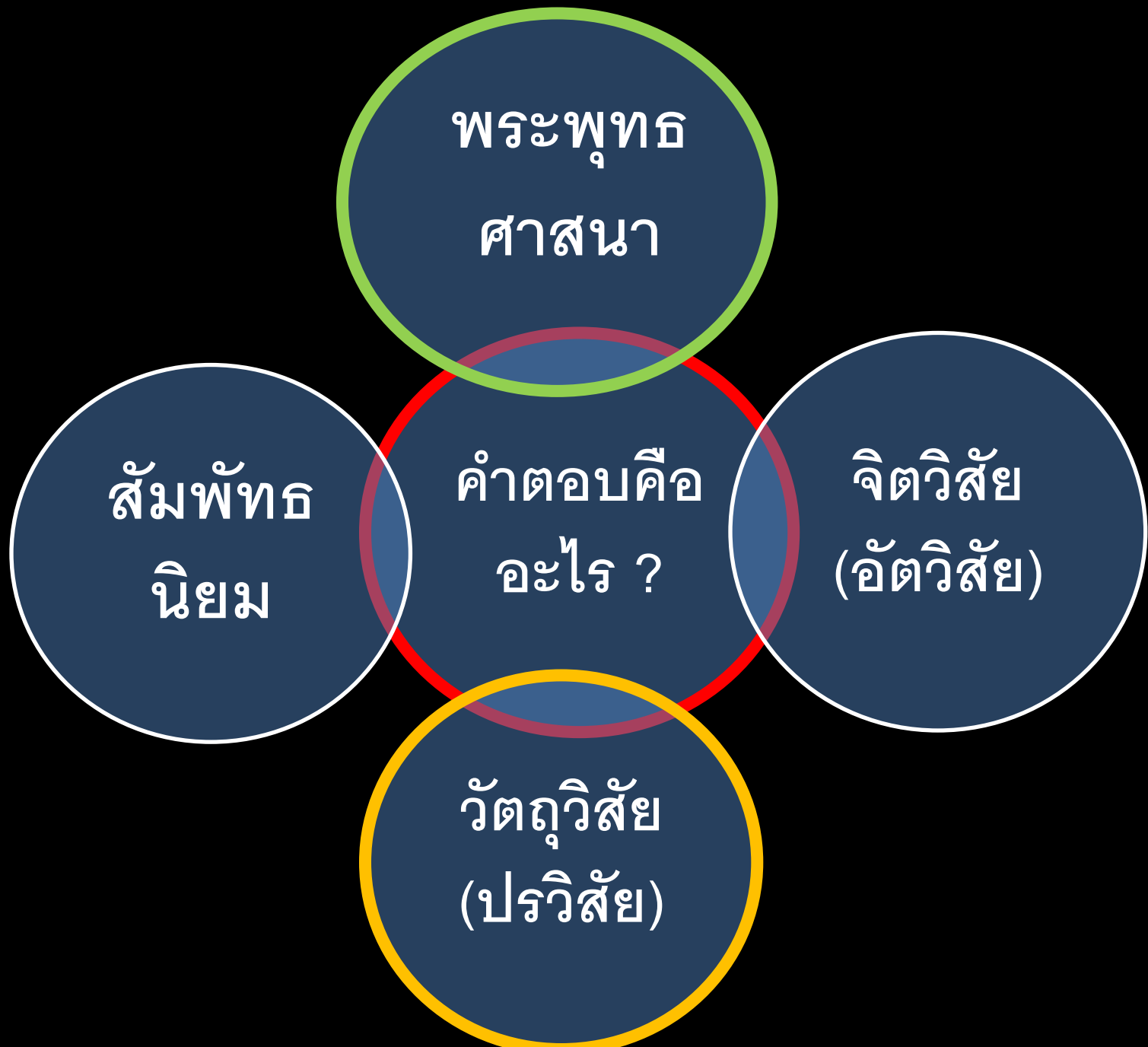

-อะไรคือดี/ชั่ว ? อะไรคือเกณฑ์ตัดสิน ?
-ความดีอยู่ที่ไหน ? บรรลุได้อย่างไร ?

สุนทรียศาสตร์

มนุษย์กับ
ความงาม

- ความงาม/ไม่งามคืออะไร ?
- อะไรเป็นเกณฑ์ตัดสิน ?
- ความงาม/ไม่งามสัมพันธ์
กับคุณค่า/ความดีหรือไม่ ?

-ตา + รูป
-หู + เสียง
-จมูก+กลิ่น
-ลิ้น + รส
-กาย+โผฏฐัพพะ
-ใจ+ธัมมารมณ

ชอบ/ไม่ชอบ
ยินดี/ไม่ยินดี
พอใจ/ไม่พอใจ
บุุชช/อริยบุคคล

งาม/
ไม่งาม

-จักขุวิญญาณ
-โสตวิญญาณ
-ฆานวิญญาณ
-ชีวหาวิญญาณ
-กายวิญญาณ
-มโนวิญญาณ

งาม/
ไม่งาม

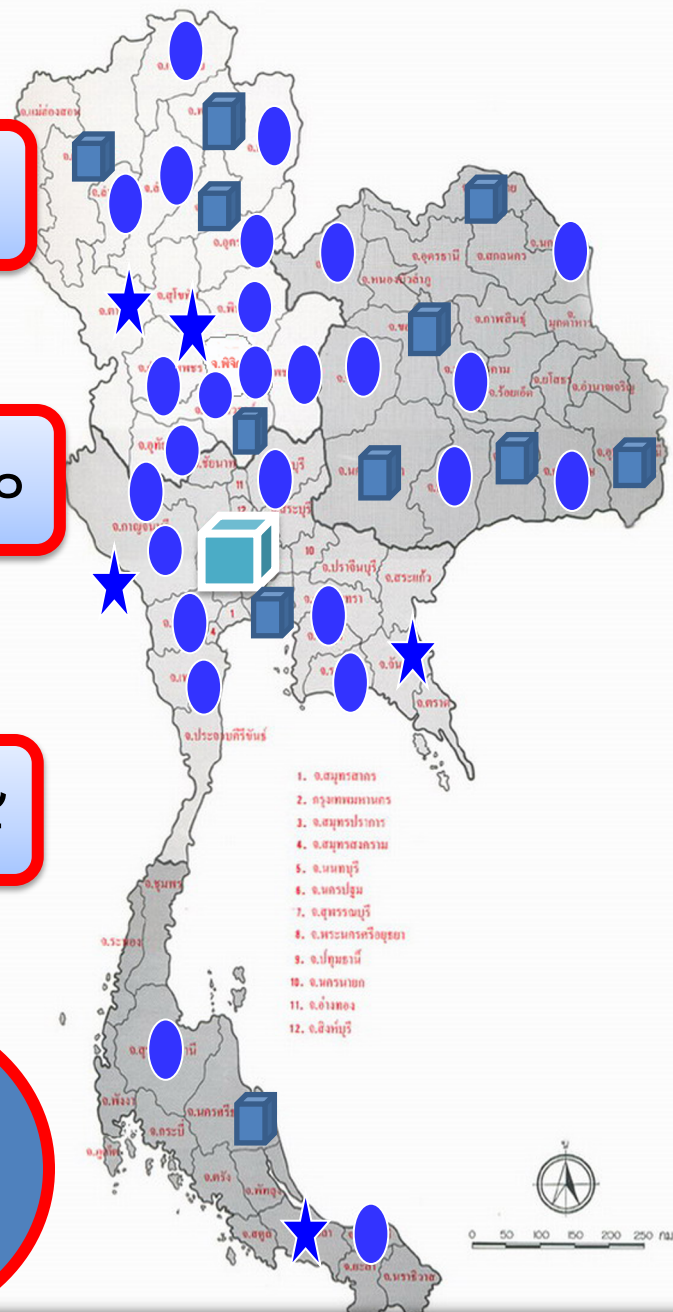
พ.ศ. ๒๔๓๐

พ.ศ. ๒๔๙๐

พ.ศ. ๒๕๖๔

มจร
๑๓๔ ปี

แผนที่ประเทศไทย

“เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง บทเรียนปรัชญา มจร ครั้งที่ ๑ : สอนปรัชญาอย่างไรให้เข้าถึงสาระ”